* וּקְצָת פְּסוּקֵי (ג) דְּזִמְרָה: **ג** (ה) * [1]אֵין לְבָרֵךְ עַל עֲטִיפַת (ו) צִיצִית בֵּין פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה (ג) [ג] לְיִשְׁתַּבַּח, אֶלָּא (ז) בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר, (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן נ"ד סָעִיף ג'). הַגָּהּה: (ח) מִיהוּ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר אִם לֹא הָיָה לוֹ טַלִּית תְּחִלָּה, יִתְעַטֵּף בְּצִיצִית קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל יִשְׁתַּבַּח, כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר הַקָּדִישׁ מִיָּד אַחַר יִשְׁתַּבַּח וְלֹא יַפְסִיק (כל בו סימן ה'). וְכֵן אִם אַיִן מְנַיֵּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, (ט) יַמְתִּין (ל) [ז] הַשְׁלִיחַ צִבּוּר עִם יִשְׁתַּבַּח, (ה) (י) וְיִשְׁתֹּק עַד שֶׁיָּבֹא מְנַיֵּן, וְיֹאמַר (יא) יִשְׁתַּבַּח וְקַדִּישׁ (מהרי"ל (מנהגים, הל' תפילה)): **ד** [2]שְׁלִיחַ צִבּוּר (יב) צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה (ו) [ז] (יג) הָגוּן. וְאֵיזֶהוּ הָגוּן, שֶׁיְּהֵא רֵיקָן (יד) מֵעֲבֵרוֹת, (טו) וְשָׁלֵא

ג בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הכלבו). ד תַּצְנִיעַ ס"ז (ע"א).

בְּאֵר הַיטֵב

ב (ג) דְּזִמְרָה. דְּהוּא בְּרָכָה אֲחֲרוֹנָה עַל פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה. וְלֹא כְּטוֹעִין שֶׁפּוֹתְחִילִין מִישְׁתַּבַּח, שֶׁמְּבָרְכִין בְּרָכָה לְבַשָּׁלָה. מִי שֶׁבָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר מַתְחִיל יִשְׁתַּבַּח, וְאִם יֹאמַר בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהִתְחִלָּה לְדָוִד לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, וְיִשְׁתַּבַּח לְבַדּוֹ גַּם כֵּן אֵין לְאָמְרָהּ, טוֹב הוּא שֶׁיִּשְׁתֹּק וְיִשְׁמַע יִשְׁתַּבַּח מֵהַשְׁלִיחַ צִבּוּר וְיַצְנֶה אָמֵן וְיִתְפַּלֵּל אֵז עִם הַצִּבּוּר. מַשָּׂה מֹשֶׁה (סי' סה), עוֹלַת תָּמִיד (סק"ב), מָגֵן אַבְרָהָם (סי' נב סק"א): **ג** (ג) [ג] לְיִשְׁתַּבַּח. עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת גַּאוֹן וְרַבִּים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן (נ"א) [נ"ב], וּבְשִׁיירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד), וּבְתְשׁוּבַת מַשָּׂה יוֹסֵף חֵלֶק ב' סִימָן י"א. מִי שֶׁהִצְרִיךְ לְנַקְבֵי דְּזִמְרָה וְהִלְּהּ וְעָשָׂה צְרָכָיו וְחָזַר, יֵשׁ יָדַיִם וְיִבָרֵךְ, וְיֵיחִי צִיצִית וּתְפִלִּין וְיִבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. גַּאוֹת וְרַבִּים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן (נ"א) נ"ב, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן כ"ה סָעִיף קָטָן ט"ז בְּשֵׁם הַפְּגַן אַבְרָהָם (סי' כה ס"ק כב), מִשְׁמַע דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ח' סָעִיף י"ד. חֲבֵרָה שֶׁאוֹמְרִים תְּהִלִּים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֵרַע שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מְנַיֵּן קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, אִסּוּר לוֹמַר קַדִּישׁ בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה. תְּשׁוּבוֹת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חֵלֶק א אֹרַח חַיִּים סִימָן ה'. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ"א סָעִיף קָטָן ג' מַה שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּשֵׁם מִקּוֹר בָּרוּךְ (סי' א): (ד) הַשְׁלִיחַ צִבּוּר. אֲבָל הַיָּחִיד יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם נָמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): (ה) וְיִשְׁתֹּק. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יִפְסִיק בְּדִבּוּר. וְיוּכַל לְהַמְתִּין חֲצִי שָׁעָה עִם יִשְׁתַּבַּח. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה), נִרְאֶה לִי דְּאֲפִלּוּ שֶׁהָיָה מְחֻמַּת אֹנֶס כְּדֵי לִגְמֹר בְּלֹא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ: **ד** (ו) הָגוּן. כָּתַב מַהֲרַ"ם מִינְץ, בְּגִדֵּי שְׁלִיחַ צִבּוּר צְרִיכִים שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים כְּלִי לְכְלוּךְ וּקְרָב, וּבְגָדָיו יִהְיוּ אֲרֻכִּים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יְאֹרְצַיְיט שֶׁהִתְאַחֲרוּ לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת עַד קָרוֹב לְבָרְכוּ, וּמַכְרָחִים לַעֲמֹד עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר יִשְׁתַּבַּח לִפְנֵי הַתֵּבָה כִּי אִסּוּר לְהַפְסִיק בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְקַדִּישׁ, יִרְאוּ עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר מִתְּחִלָּה לְעַצְמָם 'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר' וְ'אַשְׁרֵי'. וְכֵן הַחַזָּן כְּשֶׁבָּת שֶׁהִתְאַחַר לָבוֹא עַד קָרוֹב לְבָרְכוּ, יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לוֹמַר מִתְּחִלָּה לְעַצְמוֹ 'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר' 'אַשְׁרֵי' 'וְנִשְׁמַת', וְכֵנ"ל בְּסִימָן נ"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה': **ג** (ה) אֵין לְבָרֵךְ. אֲפִלּוּ (ג) אִם לֹא הָיָה לוֹ טַלִּית עַד עַתָּה. וְאַף שֶׁהוּא בֵּין הַפְּרָקִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהִבְרָכָה קַאֵי עַל פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אֵין רָאוּי לְהַפְסִיק בֵּינָם לְבֵין בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה דִּידְהוּ, דְּהִבְרָכָה רְאוּיָה לִהְיוֹת סָמוּךְ לְהַמְּצָוָה. אֲבָל (ד) מִקְּדָם לָזֶה בִּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה עַל כָּל פָּנִים בֵּין הַפְּרָקִים א]וְיֵיחַ הַשַּׁלִּית וִיבָרֵךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְעִנְיַן תְּפִלִּין דְּמַהֲדַר לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בֵּין הַפְּרָקִים, וּבִפְרָט אִם (ה) הוּא בָּרַבִּים וּמִתְבַּיֵּשׁ לֵישֵׁב בְּלִי טַלִּית וּתְפִלִּין:

(ו) צִיצִית. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן תְּפִלִּין. אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג): (ז) בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר. כָּל זֶה הוּא דַּוְקָא אִם לֹא הָיָה לוֹ מִקֹּדֶם, דְּאִי לָאו הָכִי גַּם זֶה אִסּוּר, וְהַיְנוּ שֶׁצִּיֵּן רַמ"א וְעַיֵּן לְקַמָּן וְכוּ': (ח) מִיהוּ הַשְׁלִיחַ צִבּוּר וְכוּ'. דְּגַנַּאי (ו) הוּא לְצִבּוּר לְהַמְתִּין עָלָיו בֵּין יִשְׁתַּבַּח לַקָּדִישׁ, וְגַם הַקָּדִישׁ קָאֵי עַל יִשְׁתַּבַּח, עַל כֵּן יִתְעַטֵּף תֵּכֶף בַּטַּלִּית (ו) וְהוּא הַדִּין בַּתְּפִלִּין (ט) וִיבָרֵךְ. אַךְ אִם לֹא הֵבִיאוּ לוֹ הַטַּלִּית עַד לְאַחַר שֶׁגָּמַר יִשְׁתַּבַּח קֹדֶם שֶׁאָמַר הַקָּדִישׁ, (ט) יָכוֹל לְהָנִיחַ שָׁם וּלְבָרֵךְ, וְהַקָּהָל יַמְתִּינוּ, הוֹאִיל וְאִי אֶפְשָׁר בְּלָאו הָכִי, וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן נ"ד (ס"ג) בַּהַגָּ"ה, עַיֵּן שָׁם:

(ט) יַמְתִּין הַשְׁלִיחַ צִבּוּר. כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לְהַסְמִיךְ לוֹ אַחַר כָּךְ הַקָּדִישׁ מִיָּד. אֲבָל (י) הַיָּחִיד יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם נָמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד: (י) וְיִשְׁתֹּק. (יא) פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יִפְסִיק בְּדִבּוּר. וְאַפִלּוּ שָׁהָה מַחֲמַת אֹנֶס כְּדֵי לִגְמֹר בְּלֹא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְרֹאשׁ: (יא) יִשְׁתַּבַּח וְקַדִּישׁ. וּבְדִיעֲבַד אִם (יב) נָמַר גַּם כֵּן בְּרִכַּת יִשְׁתַּבַּח וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ מְנַיֵּן, יֹאמְרוּ עַל כָּל פָּנִים שָׁלֹשָׁה פְּסוּקִים מִפְּסוּקֵי דְּזִמְרָה וְיוּכַל הַשְׁלִיחַ צִבּוּר לוֹמַר קַדִּישׁ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיוּ בְּצַעַת אֲמִירַת קְצָת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה אוֹ יִשְׁתַּבַּח עַל כָּל פָּנִים. **ד** (יב) צָרִיךְ. דִּכְתִיב (ירמיה יב ח) 'נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ' וְאָמְרוּ חַזַ"ל (תענית סז:) זֶה שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן. וְהַפָּפָּרִים הָאֲרִיכוּ מְאֹד בְּגֹדֶל גְּנוּת הַמְמַנִּים שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁאֵינוֹ הָגוּן, כִּי מוֹנְעִים עַל יְדֵי זֶה טוּב מִיִּשְׂרָאֵל: (יג) הָגוּן. וְרָאוּי (יג) שֶׁיִּהְיוּ בִּגְדֵי שְׁלִיחַ צִבּוּר אֲרֻכִּים שֶׁלֹּא יֵרָאוּ רַגְלָיו. וְיִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת רִאשׁוֹן וְיֵצֵא אַחֲרוֹן. וְלֹא יִהְיֶה טָפֵשׁ וְקַל, אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה יוֹדֵעַ לְדַבֵּר בְּעִסְקֵי הַקָּהָל כְּפִי מַה שֶׁצָּרִיךְ. ג]טוֹב לְהַדֵּר אַחַר שְׁלִיחַ צִבּוּר צַדִּיק בֶּן צַדִּיק, כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה תְּפִלַּת צַדִּיק בֶּן צַדִּיק לִתְפִלַּת צַדִּיק בֶּן רָשָׁע, וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַא"ש (כלל ד סי' כב) שֶׁאֵין מַעֲלַת הַשְׁלִיחַ צִבּוּר בִּיחוּס מְשֻׁפָּחָה, דַּאֲפִלּוּ אִם הוּא מִמִּשְׁפָּחָה בְּזוּיָה וְצַדִּיק טוֹב לְקָרֵב מִזֶּרַע רְחוֹקִים, רְצוֹנוֹ לוֹמַר גַּם כֵּן רַק שֶׁאֵינוֹ מְיֻחָס, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם אֵין אֲבִיו רָשָׁע [אַחֲרוֹנִים]. אֵין מוּמִין פּוֹסְלִין אֶלָּא בְּכֹהֲנִים וְלֹא בְּשְׁלִיחַ צִבּוּר, וְאַדְרַבָּה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה (תהלים נא יט). ג]וְרֵשׁ (יד) מַחְמִירִין בָּזֶה הֵיכָא דְּאִיכָּא (טו) רָאוּי וְהָגוּן כֵּיוָצֵא בּוֹ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף קָטָן מ"א לְעִנְיַן סוּמָא מַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם: (יד) מְעֻבָּרוֹת. הָעוֹבֵר עַל הַשְׁבוּעָה אֵין בֵּיתוֹ רֵיקָם, וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הֵעִידוּ עָלָיו, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְחֹשׁ לְקוֹל לְהוֹשִׁיב בַּיִת דִּין עַל כָּכָה, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא עָבַר רַק עַל שְׁבוּעַת בִּטּוּי דִּלְהַבָּא, מִכָּל מָקוֹם אֵין רָאוּי לְמַנּוֹתוֹ לְשְׁלִיחַ צִבּוּר, עַיֵּן שָׁם וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ה). וְכָתַב שָׁם עוֹד (סק"י) בְּשֵׁם מִשְׁפַּט צֶדֶק (ח"ב סי' עה) דְּמִי שֶׁהוּא פָּסוּל מֵחֲמַת עֲבֵרָה, פָּסוּל לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משי"ז סק"ג) דְּהַיְנוּ דַּוְקָא בְּשֶׁלֹּא עָשָׂה תְּשׁוּבָה: (טו) וְשָׁלֵא יְצָא כו'. דַּוְקָא לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל לְהַעֲבִירוֹ וּלְסַלְּקוֹ אַחַר שֶׁהֻחְזַק שְׁלִיחַ צִבּוּר אֵין

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כָּתַב שֶׁאֵין לַעֲמֹד, שֶׁפּוֹדֵו מֻיָּשָׁב כְּנוֹדָע. וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁיֹּאמַר הַט"ו שֶׁכָּתוּב בְּנֶשֶׁימָה אַחַת, וּבְשַׁלְמֵי צִבּוּר (משפטי המירות וביאוריהן סכ"ד) כָּתַב דְּלֹא מְשְׁמַע כֵּן בְּזֹהַר פָּרָשַׁת תְּרוּמָה (ח"ב סק"ל קלב), אֶלָּא בְּפְסִיקִין בְּדִבּוּר דַּוְקָא. וְגַם כָּתַב (שם סכ"ה) שֶׁרָאָה בִּירוּשָׁלַיִם סֵפֶר הַכַּוָּנוֹת כָּתַב יָד מְפוֹרָשׁ הָרַב חַיִּים וִיטָאל זְכוּתוֹ לְבָרְכָה (שער הכוונות דרושי עליונו לשבח ונוסח התפילה, דרוש א) דְּצָרִיךְ לוֹמַר בְּסִיּוּם הַבְּרָכָה מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים. וְאֵין לוֹמַר וּבְכֵן יִשְׁתַּבַּח כו' רַק בְּשַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם:

ג [ג] לְיִשְׁתַּבַּח. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם שו"ת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ"ב (ס"ג) דְּאֵם אֹמְרִים תְּהִלִּים שֶׁם וְזָה [ד] הַשְׁלִיחַ צִבּוּר. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם נָמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): (ה) וְיִשְׁתֹּק. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יִפְסִיק בְּדִבּוּר. וְיוּכַל לְהַמְתִּין חֲצִי שָׁעָה עִם יִשְׁתַּבַּח. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה), וְכָתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סי' ח), יֵשׁ יָדַיִם וְיִבָרֵךְ, וְיֵיחִי צִיצִית וּתְפִלִּין וְיִבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. גַּאוֹת וְרַבִּים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א' סִימָן (נ"א) נ"ב, עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי מַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסִימָן כ"ה סָעִיף קָטָן ט"ז בְּשֵׁם הַפְּגַן אַבְרָהָם (סי' כה ס"ק כב), מִשְׁמַע דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ח' סָעִיף י"ד. חֲבֵרָה שֶׁאוֹמְרִים תְּהִלִּים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֵרַע שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מְנַיֵּן קֹדֶם בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, אִסּוּר לוֹמַר קַדִּישׁ בְּתוֹךְ פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה. תְּשׁוּבוֹת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ חֵלֶק א אֹרַח חַיִּים סִימָן ה'. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן נ"א סָעִיף קָטָן ג' מַה שֶׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּשֵׁם מִקּוֹר בָּרוּךְ (סי' א): (ד) הַשְׁלִיחַ צִבּוּר. אֲבָל הַיָּחִיד יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. וְכֵן בְּשַׁבָּת אִם נָמַר פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה קֹדֶם הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח מִיָּד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): (ה) וְיִשְׁתֹּק. פֵּרוּשׁ שֶׁלֹּא יִפְסִיק בְּדִבּוּר. וְיוּכַל לְהַמְתִּין חֲצִי שָׁעָה עִם יִשְׁתַּבַּח. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה), נִרְאֶה לִי דְּאֲפִלּוּ שֶׁהָיָה מְחֻמַּת אֹנֶס כְּדֵי לִגְמֹר בְּלֹא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ: **ד** (ו) הָגוּן. כָּתַב מַהֲרַ"ם מִינְץ, בְּגִדֵּי שְׁלִיחַ צִבּוּר צְרִיכִים שֶׁיִּהְיוּ נְקִיִּים כְּלִי לְכְלוּךְ וּקְרָב, וּבְגָדָיו יִהְיוּ אֲרֻכִּים

בַּאוּר הַלָּכָה

וּכְבָר יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּאֲמִירָתָן, **מִכָּל מָקוֹם יֹאמַר יִשְׁתַּבַּח**, דְּאָסוּר מִי שֶׁלֹּא בֵּרַךְ קֹדֶם הָאֲכִילָה לֹא יְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ [מִפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב)]. **וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בִּבְרָכוֹת שִׁלְּאַחֲרֶיהָ דְּהַלֵּל:**

* **וּקְצָת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה.** כָּתַב בְּצִדְקַת דִּינִים (סי' ד אות א) בְּשֵׁם גִּנַּת וְרָדִים (כלל א סי' נב), **מִי שֶׁמִּקְרֶה לְצֵאת לְנְקֵבֵי קֹדֶם יִשְׁתַּבַּח, בְּרוּן אַחַר בָּךְ לְחַזֵּר עוֹד הַפַּעַם עַל כָּל פָּנִים תְּחִלָּה לְדָוִד קֹדֶם יִשְׁתַּבַּח**, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לְהַבְּרָכָה עַל מָה לְחוּל:

ג * אֵין לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ה) **בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי לְעִנְיַן בֵּין הַפְּרָקִים**, הוּא מְחֻדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ. וְאַף שֶׁלְּבָסוֹף כָּתַב (רעק"א) דְּצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא, וְכֵן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כ ס"ג) כָּתַב דְּטַלִּית נֵיתְנוּ בְּלִי בְּרָכָה עַד לְאַחַר יִשְׁתַּבַּח שֶׁיִּמְשְׁמֵשׁ בּוֹ וִיבָרֵךְ, עַיֵּן בְּסֵפֶר בִּרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד) וְכֵן בְּסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ג) שֶׁהִסְכִּימוּ כֵּן לְדִינָא, כִּי מְצָאוּ תְּשׁוּבָה מְפֹרֶשֶׁת לְהָרַמְבַּ"ם (פאר הדור סי' קמו) בְּעִנְיַן זֶה, **אִם כֵּן לְפִי זֶה פָּשׁוּט דְּכָל שֶׁכֵּן בִּרְכַּת אֲשֶׁר יָצַר דְּאֹתָהּ לְבָרֵךְ בֵּין הַפְּרָקִים עַל כָּל פָּנִים.** וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (שם) **שֶׁפִּסְפֵּק בְּזֶה. עַל כֵּן מִי שֶׁהַצָּרִיךְ לְנְקֵבָיו בְּאֶמְצַע הַפֶּרֶק שֶׁל**

---

[1] שאמר עד סוף ישתבח אפילו לצורך מצוה. [2] אבל בשו"ע הרב (ס"ג) כתב: מי שלא היה לו טלית עד שהגיע לישתבח, לא יברך על עטיפת ציצית [ולכאורה ה"ה לענין תפילין. ראה קצות השלחן (סי' יח ס"ק ו)] בין פסוקי דזמרה לישתבח, ואין צריך לומר באמצע פסוקי דזמרה, מפני שאסור להפסיק מברוך שברא עד סוף ישתבח. ב] אבל בשו"ע הרב (ס"ג) כתב: וטוב לחזור אחר ש"ץ בן צדיק כי אינו דומה תפילת צדיק בן צדיק וכו', ויש אומרים שצדיק בן רשע תפילתו על הציבור יותר נשמעת מתפילת בן צדיק,

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ה טוּר. ו חַיִּין כ"ד (ע"ב).

יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ (ו) (טז) בִּילְדוּתוֹ, וְשֶׁיִּהְיֶה עָנִי וּמְרֻדָּה (יז) לָעָם, וְיֵשׁ לוֹ נְעִימָה וְקוֹלוֹ עָרֵב, (יח) וְרָגִיל לִקְרוֹת תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים: ה אִם אֵין מוֹצְאִין מִי שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כָּל הַמִּדּוֹת הָאֲלּוּ, יִבְחֲרוּ הַטּוֹב שֶׁבַּצִּבּוּר בְּחָכְמָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. הַגָּה: וְאִם הָיָה כָּאן עַם הָאָרֶץ זָקֵן וְקוֹלוֹ נָעִים וְהָעָם חָפְצִים בּוֹ, וְכֵן שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הַמַּבִּין מַה שֶּׁאּוֹמֵר וְאֵין קוֹלוֹ נָעִים, הַקָּטָן (יט) הוּא קוֹדֵם (מרדכי סוף פרק קמא דחולין (סי' תקמ)). מִי שֶׁעָבַר עֲבֵרָה בְּשׁוֹגֵג כְּגוֹן שֶׁהָרַג הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁגָגָה, וְחָזַר בְּתְשׁוּבָה, (כ) מֻתָּר לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר, אֲבָל אִם (כא) עָשָׂה בְּמֵזִיד לֹא, (כב) * דְּמִכָּל מָקוֹם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע קֹדֶם (מ) הַתְּשׁוּבָה (תשובת אור זרוע *)במסכת ברכות (סי' קיב)): ו * [1]אֵין מְמַנִּין אֶלָּא מִי שֶׁנִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ, מִפְּנֵי כְּבוֹד

*) צריך לומר בהלכות.

בֵּאוּר הַיּטֵב

שֶׁלֹּא יַרְאוּ רַגְלָיו, וְיִבָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת רִאשׁוֹן וְיֵצֵא אַחֲרוֹן, עַיֵּן שָׁם סִימָן פ"א. וְלֹא יְהֵא טִפֵּשׁ וְסָכָל, אֶלָּא שֶׁיְּהֵא יוֹדֵעַ לְדַבֵּר בְּעִנְיְנֵי הַקָּהָל כְּפִי שִׁצְרִיךְ. רַשַׁ"ל (ש"ש חולין פ"א סי' מט): (ו) בִּילְדוּתוֹ. בְּחִשּׁוּבֹת הָרֵא"ם סִימָן (פ"ו) [פ"ח], דְּכִשְׁלִיחַ צִבּוּר דְּעָלְמָא שֶׁאֵינוֹ שְׁלִיחַ צִבּוּר בְּתַעֲנִית אֵין צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא פָּרְנָס נָאֶה, אֶלָּא כָּל שֶׁצְּרִיכִין יֵשׁ לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, אַף עַל פִּי שֶׁבִּילְדוּתוֹ יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע וַאֲפִלּוּ עָבַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כֵּיוָן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה רְאוּי לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר קָבוּעַ. וְכֵן כָּתַב הָרַשְׁ"ךְ חֵלֶק ב' סִימָן ק"ו, וְהָרַ"א שָׁשׁוֹן (תורת אמת) סִימָן קנ"ו. וּמִהָרַשַׁ"ל בִּתְשׁוּבָה סִימָן כ' הִסְכִּים גַּם כֵּן דְּדַוְקָא בְּתַעֲנִיּוֹת וּבְמַעֲמָדוֹת, אֲבָל בְּשַׁאַר יָמִים, אֲפִלּוּ בְּקָבוּעַ, כֹּל שֶׁאֵינוֹ רָשָׁע וְשֶׁהוּא מֻרְצֶה לָעָם וְקוֹלוֹ עָרֵב וְרָגִיל לִקְרוֹת, מְמֻנִּין לִשְׁלִיחַ צִבּוּר. וְכֵן הָעֲלָה לְהַלָּכָה הַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגב"י) דִּלְשְׁלִיחַ צִבּוּר דְּעָלְמָא לֹא בָּעִינַן פָּרְנָס נָאֶה, וְכָל שֶׁרְאֵינוֹ שָׁשָׁב בִּתְשׁוּבָה, רְאוּי קָרֵינַן בֵּיהּ, וְכֵן פָּסְקוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן הָרַ"ש הִלְכוֹת יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן כ"ח. וְכָךְ הָעֲלָה הָעוֹלַת תָּמִיד (סק"ה). וּמִסְתֶּם, וְנִרְאֶה לִי דְּאִם גּוֹזְרִין הַצִּבּוּר תַּעֲנִית, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁבְעָה שֶׁבַּתַּעֲנִית צִבּוּר, מִכָּל מָקוֹם לֹא יִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צִבּוּר בָּזֶה, וְקַל וְחוֹמֶר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, עַיֵּן שָׁם. עוֹד נִרְאֶה דְּגַם הַמְחַבֵּר לֹא הֶחְמִיר בְּמֶה שֶׁפָּסַק שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע בִּילְדוּתוֹ, הַיְנוּ שֶׁלֹּא לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל לְהַעֲבִירוֹ וּלְסַלְּקוֹ אַחַר שֶׁהֶחֱזִיק שְׁלִיחַ צִבּוּר, אֵין לָנוּ לְהַחְמִיר, וְכֵן כָּתַב הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז), וּבְתִשׁוּבַת הָרַאֲנַ"ח (סימן עמוקים) חֵלֶק ב' סִימָן מ"א. וְעַיֵּן סָעִיף כ"ה. וְכָתַב עוֹד (מ"א) שֶׁם דְּאִם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע עַתָּה וְהוּא קָלָא דְּלֹא פָסֵק, אֲפִלּוּ יְחִיד יוֹכֵל לְמַחוֹת לְהַעֲבִירוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן הָעֲבִירוּהוּ וְעָמַד כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים בְּהִסְכָּמַת הַקָּהָל וְרוֹצִים לְמַנּוֹתוֹ, הֲרֵי צָרְכוּ בְּתְחִלַּת קַבָּלָה וַאֲפִלּוּ מִעוֹט יְכוֹלִין לְעַכֵּב. וְאִם

בֵּאוּר הַלָּכָה

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְהִלֵּל וְעֶשֶׂה צְרָכָיו, נוֹטֵל יָדָיו וְיֹאמַר הַפֶּרֶק שֶׁל פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וִיבָרֵךְ אֲשֶׁר יָצַר, וְיִנִּיחַ הַשְּׁלִית וְלֹא יְבָרֵךְ עָלָיו, וְכֵן שׁוּלְחָן עָרוּךְ ס"ד וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק לז), **וְיִנִּיחַ הַתְּפִלִּין וִיבָרֵךְ עֲלֵיהֶן,** דְּכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְיַלֵּךְ בְּבֵית הַכִּסֵּא בְּתְפִלִּין אִידָּחֵיק לֵיהּ הַבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה, וְכֵן שׁוּלְחָן עָרוּךְ כ"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן מ"ז:

ה * דְּמִכָּל מָקוֹם יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כב) בְּמֶה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הַמְּגֵן אַבְרָהָם וְאֵלִיָּה רַבָּה זוּטָא, וְסָתַמְתִּי כְּדִבְרֵיהֶם, אַף דְּיֵשׁ עוֹד הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּסוֹטְרִין דְּדִין שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע הוּא אֲפִלּוּ בְּכָל הַשָּׁנָה כְּדִמְשַׁמַע בְּכָנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) וּבְיוֹתֵר מִזֶּה בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א (ס"ד), מִכָּל מָקוֹם סָתַמְתִּי כְּמוֹתָם, מִשּׁוּם דְּדִין זֶה דְּהָרְגָ"א דְּסוֹבֵר דִּכְמַעַם אַחַת שֶׁעוֹבֵר אָדָם עֲבֵרָה כְּמַיָּד אַף שֶׁשָּׁב מִקְּרֵי שֶׁיָּצָא עָלָיו שֵׁם רַע, גַּם כֵּן אֵינוֹ מְבֹרָר, דְּכָבָר הִקְשָׁה עָלָיו הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח), וְכֵן מַשְׁמַע שֶׁסּוֹבֵר הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מַשְׁמַע מִתְּשׁוּבַת אוֹר זָרוֹעַ (ח"א סי' קיב) גּוּפָא לְהַמְצֵיץ בּוֹ, וְדִבְרֵי הָרַמַ"א הוּא דַּיָּעַת עַצְמוֹ, וְלִפְלָא שֶׁהִרְפִּיסוּ בְּפָנִים בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת אוֹר זָרוֹעַ מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם בְּהֶפֶךְ לְעִנְיָן מַיָּד, עַיֵּן שָׁם]. אוֹ אוּלַי מָצָא בְּאֵיזֶה פּוֹסֵק:

ו * אֵין מְמַנִּין אֶלָּא מִי וְכוּ' אֲבָל בְּאַקְרַאי וְכוּ'. עַיֵּן בְּהִלְכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי' כד) בְּהִלְכוֹת צָרְכֵי צִבּוּר, וּמִזֶּה נוֹטֵעַ דִּבְרֵי הָרַמַ"ם פֶּרֶק ח' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (הי"א) שְׁמַחְלֵק בֵּין פָּרְסַת שְׁמַע לִירִידַת הַתֵּבָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַלְּחֶם מִשְׁנֶה, כֵּן נִרְאֶה לִי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לָנוּ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִשְׁמַע עָלָיו עַתָּה מְאוּמָה. מֵיהוּ כְּשֶׁיָּצָא עָלָיו עַתָּה שֵׁם רַע וְהוּא קָלָא דְּלֹא פָּסִיק, אֲפִלּוּ יָחִיד מוֹחֶה עָלָיו לְהַעֲבִירוֹ [כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) בְּשֵׁם רַאֲבַ"ח (מים עמוקים ח"ב סי' מב)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ה בְּבֵאוּר הֲלָכָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה (ד"ה אם באו). וַאֲפִלּוּ אִם נִתְבָּרֵר בְּעֵדִים שִׁחְטָא, אִם עָשָׂה תְּשׁוּבָה אֵין מְעַבִּירִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא: **(טז) בִּילְדוּתוֹ.** אֲפִלּוּ נִתְבָּרֵר לָנוּ (טו) שֶׁעָשָׂה אָז תְּשׁוּבָה עַל זֶה הֶעָנְיָן, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין לְמַנּוֹתוֹ לְכַתְּחִלָּה לִשְׁלִיחַ צִבּוּר. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁכְּבָר הֶעֱבִירוּהוּ וְעָמַד כָּךְ יָמִים וְשָׁנִים בְּהִסְכָּמַת הַקָּהָל וְרוֹצִים עֲכָשָׁו לְמַנּוֹתוֹ, (יז) הֲרֵי כְּתְחִלַּת קַבָּלָה וַאֲפִלּוּ מִעוּט יְכוֹלִים לְמַחוֹת. אִם הַמְּחוֹתִים הֵם הַמַּנְהִיגִים, הֲרֵי כְּאִלּוּ מוֹחִים כָּל הַקָּהָל, אִם לֹא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹרְרִים וְיֵשׁ תַּקָּנָה שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹת גְּזֵרָתָם, אָז אֵין מוֹעִיל מְחִאַת הַפַּרְנָסִים: **(יז) לָעָם.** כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ"ם מִינְ"ץ (סי' פא), (יח) יְהֹנָה הַחָזָן אִם יֵשׁ לוֹ רִיב וּקְטָטָה בֵּין שְׁנֵי בַּעֲלֵי בָּתִּים, שֶׁיְּהֵא בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, הֵן בְּדִבּוּר הֵן בְּמַעֲשֶׂה הֵן בְּגָלוּי הֵן בְּסֵתֶר, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ עֶסֶק רִיב עִם אָדָם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מַהְעִיר עִם בַּעַל בַּיִת, שֶׁיִּהְיֶה בְּשַׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹתוֹ הָאָדָם הוּא מְחַתְּנוֹ אוֹ קָרוֹב שֶׁלּוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ שׁוּם קֶטֶט וְאֵיבָה עִם אֶחָד מֵהַקָּהָל, אָז צָרִיךְ לְהַעֲמִיד אֶת הַדָּבָר לִפְנֵי הָרַב אוֹ הַקָּהָל לְפָשֵׁר וְלַעֲשׂוֹת כְּכָל אֲשֶׁר נִרְאֶה לָהֶם נָכוֹן, וְאִם יֵשׁ חִפָּרוֹן וּמְנִיעָה מִצַּד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, אָז הוּא נָקִי, וּמַה יֵּשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת: **(יח) וְרָגִיל לִקְרוֹת.** כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַפְּסוּקִים הַמְעֹרָבִים בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה סְדוּרִים בְּפִיו. גַּם, אִם אֵינוֹ רָגִיל לִקְרוֹת הוּא בִּכְלָל 'מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה' (משלי כח ט) [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח)]. כָּתַב בְּפִרְחֵי מְגַדִּים (א"א סק"ו), בְּסִימָן תקפ"א סָעִיף א' אִיתָא דִּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים בָּעִינַן שֶׁיִּהְיֶה נָשׁוּי וּבֶן שְׁלֹשִׁים, וּמִשְׁמַע בְּשַׁאַר יָמוֹת הַשָּׁנָה אֲפִלּוּ אֵינוֹ נָשׁוּי, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּנָשׁוּי, וַאֲפִלּוּ אִם נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ: **ה (יט) הוּא קוֹדֵם.** אֲפִלּוּ לִהְיוֹת שְׁלִיחַ צִבּוּר (כ) קָבוּעַ, כָּל שֶׁהוּא שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת: **(כ) מֻתָּר לִהְיוֹת.** דְּלֹא מִקְּרֵי אֵין פָּרְקוֹ נָאֶה אֶלָּא דְּוַדְקָא שֶׁהָיָה מוּעָד לַעֲשׂוֹת דְּבָרִים שֶׁאֵינָן מֻהָגָּנִים, אֲבָל מִי שֶׁבָּא לִידֵי שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה וּמִתְחָרֵט, הֲרֵי זֶה צַדִּיק גָּמוּר לְכָל דָּבָר וּמֻתָּר לְמַנּוֹתוֹ (כא) לְכַתְּחִלָּה לִשְׁלִיחַ צִבּוּר: **(כא) עָשָׂה בְּמֵזִיד.** לְאוֹ דְּוַדְקָא הָרַג, דְּהוּא הַדִּין שְׁאָר עֲבֵרוֹת, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד' דְּכָעִינַן שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ לִשְׁלִיחַ צִבּוּר, דְּהוּא הַדִּין שְׁאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ד' דְּכָעִינַן שֶׁלֹּא יָצָא עָלָיו שֵׁם רַע אֲפִלּוּ בְּשַׁאַר יָמוֹת הַשָּׁנָה, וְכֵן מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוֹצִיא פְּעָמִים רַבּוֹת טְרֵפוֹת מִתַּחַת יָדוֹ, (כב) מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִשּׁ"ץ, דְּשׁוּב דְּיֵינִינַן אֵין מְסַלְּקִין אוֹתוֹ לְכָלֵי עָלְמָא אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה. שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁהוֹצִיא פְּעָמִים רַבּוֹת טְרֵפוֹת מִתַּחַת יָדוֹ, (כג) מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִשּׁ"ץ, דְּשׁוּב דְּיֵינִינַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז): (יא) הוּבָא בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י): (יב) וְנִרְאֶה לִי דְּוַדְקָא אִם הַנָּשׂוּי הוּא גַּם כֵּן נִתְמַלֵּא זְקָנוֹ, דְּזֶה הוּא הֵיכָא דְּגַמְרָא (חולין כד:): וּלְדַעַת הָרַבָּה פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים אֲפִלּוּ בְּאַקְרַאי אֵינוֹ יָכוֹל לִירֵד: **ה (כ)** פְּרֵי מְגַדִּים (א"א סק"י) וּלְבוּשׁ בְּסָעִיף ד': **(מ)** מוּכָח מִכַּמָּה אַחֲרוֹנִים, וְכֵן אִיתָא בְּאוֹר זָרוֹעַ (ח"א סי' קיב): **(כג)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו"ע הרב (ס"ו) כתב: אבל אם עשה במזיד (פעמים רבות) אף על פי שאח"כ עשה תשובה גמורה אין ממנין אותו ש"ץ.

עון והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah